

I Googles tidsalder har vi brug for universitetet.

Af Rektor Ralf Hemmingsen. Bragt i Information den 28. december 2012.

Jeg så et klip fra tysk tv. I projektørlyset var Helmut Schmidt, der Alt-kanzler, 93 år gammel. Rank sad han i sin kørestol, pulsede på sine politisk ukorrekte cigaretter og tordnede: »Det er blevet sværere at gøre indtryk på de unge. Det er ikke kun en kritik af politikerne, men også af universiteterne. Vi er blevet en verden af twitterere, internetbrugere og fjernsynstro (Fernsehglauben). Vi er et mere overfladisk samfund end for 30 år siden.«

Rabler det for den gamle kansler? Manden kan jo ikke skrue medie billedet tilbage til kanslertiden i 1970'erne. Dengang tv-serierne *Der Alte* og *Sesamstraße* var forbeholdt jyderne og sydhavsøerne. Mens vi andre i hovedstaden kun havde antennerne ude efter Ingmar Bergman og Ingemar Stenmark. Eller er der noget rigtigt i Alt-kanzlerens kritik? Det må vi hellere se nærmere på.

Det britiske ugemagasin *The Economist* har udnævnt Googles founding father Sergey Brin til selve 'oplysningens mand'. Vor tids Gutenberg, der har gjort alverdens viden tilgængelig for menigmand. Og foretagendet har endda et godmodigt slogan: *don't be evil*.

Men ifølge internetaktivisten Eli Pariser er Googles pluralisme en sandhed med modifikationer. Google bruger nemlig som bekendt algoritmer, koder tilpasset det enkelte menneske. Derfor kan to søgende mennesker på to forskellige computere få forskellige resultater. Begge søger på Egypten. Den ene bliver orienteret om det arabiske forår og den politiske turbulens i landet. Den anden får indbydende tilbud om en daseferie ved Det Røde Hav. Facebookstifteren, Mark Zuckerberg, har formuleret denne persontilpassede og konkrete virkelighed sådan: »Et egern, der dør foran dit hus, er måske mere relevant for dig lige nu, end at folk dør i Afrika.«

Et sidste skeptisk eksempel på internettets problemer: Philip Roth er en af de største nulevende, amerikanske forfattere. Roth opdager en fejl i Wikipedias artikel om romanen *The Human Stain*. En roman han, i parentes bemærket, selv har skrevet. Han skriver pænt til Wikipedia, om de ikke nok vil rette fejlen i artiklen. Men han bliver prompte afvist, fordi Philip Roth, som Wikipedia-redaktøren forklarer, »ikke er en troværdig kilde« til Philip Roths forfatterskab. Nu er Roth rødglødende af raseri. Han skriver et åbent brev om justitsmordet i magasinet *The New Yorker*. Og ligesom hos Kafka ligger essensen i brevets

allerførste sætning, hvor en vantro Roth prøver at sætte autoritetsforholdet endegyldigt på plads: Der står: »I am Philip Roth«. Punktum.

Men selvfølgelig bringer nettet også mange gode ting med sig. Det rummer i hvert fald et aktiverende politisk element, som kan sætte hele folkemasser i bevægelse, her fortalt i nettets personbårne sprog: Khaled Said, en 28-årig alexandrinere, blev banket ihjel af Mubaraks hårdtslående politi. En ansat hos Google i Dubai samlede en smartphone video op fra nettet, etablerede en protestside på Facebook og fik revolutionen til at rulle under sloganet 'Vi er alle Khaled Said'. Og dette martyrium, formidlet af Facebook, fik hele rækken af Mellemøstens autoritære regimer til at vakle som dominobrikker. Denne politiske dimension er positiv. Man bør blot huske på, at Facebook ikke fuldfører revolutioner, selv om det kan sætte dem i gang.

På universitetet spiller internettet en særlig rolle. Nettet blev jo 'opfundet' af nogle fysikere i CERN som et simpelt værktøj til kommunikation mellem forskere. Sidenhen viste det sig, at nettet kunne bruges til meget andet – sådan er det jo ofte med god forskning. I dag bruger forskere nettet på alle mulige måder, for eksempel sådan her: I 10 år havde alverdens forskere forgæves forsøgt at beskrive strukturen af et enzym fra en aids-virus. Men så fik forskere på University of Washington en fiks idé. De uddelegerede simpelthen gåden til de sociale medier. 57.000 computerspillere og selvbestaltede it-typer lagde colaflasken til side og tog fat på opklaringen af enzymets struktur. 10 dage senere var opgaven løst. Resultatet kan man læse i en artikel i det anerkendte tidsskrift Nature, hvor nørderne er behørigt krediteret som medforfattere.

Ligesom resten af samfundet befinder universitetet sig i et eviggyldigt skisma mellem det gamle og det nye, mellem kansler Schmidts finkultur og forskningens nye subkulturer, mellem traditionsbundne maskinstormere og teknologibegeistrede futurister, mellem internetskeptikere og internetoptimister. Naturligvis skal vi være bevidste om nettets faldgruber og ufuldstændigheder. Men vi skal ikke være så bagstræberiske, at vi afviser nettets enorme nettonytte. Desuden er det også en uomtvistelig del af universitetets ånd at være åben og nysgerrig over for det nye. Nok skal vi fastholde kritikken som instinkt, men at være modstander af internettet svarer til at være modstander af tyngdekraften, havets bølger eller andre urokkelige naturlove.

Med andre ord skal vi på universitetet bruge nettet som redskab i forskning og uddannelse men den varsomhed og kontekstafhængighed, som det fordrer.

Men universitetet har også en helt særlig position som dannelsesinstitution. Universitetet kan hjælpe samfundet med at sortere i alverdens information på nettet og sætte viden i kontekst. H.C.Ørsted har formuleret denne dannelsesstanke meget rammende. I 1824 skrev forskergenet i Nyt Aftensblad: »Det er ikke så meget kundskabsmængden», der må være målet for den højere undervisning, men det fornuftens stempel, der sættes på disse kundskaber.« Jeg tror, at dette fornuftens stempel er universitetets særlige aftryk i form af det, vi kalder dannelse. Fornuften er ikke værdineutral. Den rummer en menneskelig afvejning. Analyse og prioritering er vigtigere end mængden af viden. Hvis man derimod taber balancen mellem viden og erkendelse mellem facts og forståelsen af facts, mister såvel nettet som universitetet sin berettigelse.

Universitetets dannelsesbegreb er ikke definitivt – men dialektisk. Vi skal mestre viden om de store strukturer og i yderste konsekvens erstatte dem med nye strukturer. Den flade jord der viste sig at være rund. Eller da Bohr skabte atom-modellen. Det er altså ikke et enøjlet forsvar for kongerækken. Men hele rækken af argumenter for og imod kongernes historiske betydning.

Dannelsesbegrebet har betydning for hele universitetet, også de naturvidenskabelige fag. Men vi skal i særlig grad være bevidste om humanioras afgørende rolle for hele samfundets erkendelses-kapacitet. »Ej blot til lyst« står der med guldbogstaver over Det Kongelige Teaters 'Gamle scene'. For nok er der fornøjeligt teater og drama over 'de skønne kunster', men humaniora er ikke bare spil for galleriet, men den menneskevidenskab, som kan skabe klangbund og resonans i hele samfundet. Jeg er meget opsat på, at humaniora igen skal opfattes med den alvor, som er fortjent. I den ånd har KU's bestyrelse for nylig afsat et ekstra millionbeløb til netop humaniora. Penge der blandt andet skal bruges til at ansætte flere forskere til at undervise og skabe en fastere struktur på uddannelserne med flere undervisningstimer.

Et sted i gamle kansler Schmidts selvbiografi står der nogle sætninger, som favner denne humanistiske tanke: »I dag er det vigtigste at lære, hvordan man forstår andre folkeslag. Ikke kun blot deres musik, men også deres filosofi, deres holdning, deres adfærd. Kun da kan nationerne forstå hinanden.« Og, kunne man tilføje, kun på den måde kan universitetet bidrage til, at vi forstår verden gennem internettet.